

Den babylonske skabelsesberetning (*Enuma Elish*)

Denne babylonske skabelsesberetning kendes fra manuskripter fra det 9. årh. f.Kr.. Beretningen er dog langt ældre. Nedenstående version er sandsynligvis udformet mellem 1600 og 1400 f.Kr., men
5 blander sumeriske, vestsemitiske (amoritiske) og oldbabylonske elementer, der er endnu ældre.

Dengang da foroven himlen ikke var nævnt,
da forneden jorden ikke var kaldt ved navn,
dengang fandtes kun Apsû,¹ deres urfader,
10 og skaberen Tiamat,² hun som fødte dem alle.
Deres vande blandede sig med hinanden,
men ingen eng var dannet, ingen sivsump opstået.
Dengang da ingen guder var blevet til,
ikke nævnt ved navn, ingen skæbne fastsat,
15 da skabtes guder i deres indre.
Lakhmu og Lakhamu³ tog form og kaldtes ved navn.
Da de blev store og voksede op,
skabtes Anshar⁴ og Kishar,⁵ større end de.
De blev gamle af dage, lagde år til år.
20 Anu,⁶ deres førstefødte, kunne måle sig med sine fædre,
Anshar skabte sin søn Anu som sin ligemand,
Anu avlede Nudimmud,⁷ sit genbillede.
Nudimmud var mægtigere end sine fædre,
han var forstandig og vis, med gode kræfter,
25 langt stærkere end sin forfader Anshar,
havde ikke sin lige blandt guderne, sine fæller.

[Det fortælles herefter, at Apsû bliver vred over de unge guders larm, hvorfor han planlægger at
dræbe dem. Men visdommens gud, Ea,⁸ gennemskuer Apsûs planer og kaster en besværgelse over
30 ham og dræber ham. Ea og hans hustru Damkina grundlægger derefter deres bolig "over Apsû",
hvorfor denne bolig også kaldes Apsû]

I Skæbnens allerhelligste, i Planernes kammer
undfangedes Herren, den mægtigste af alle, den vise blandt guder,
35 i hjertet af Apsû skabtes Marduk,⁹
i hjertet af det hellige Apsû skabtes Marduk.

¹ Apsû: det underjordiske ferske vand. Tiamats husbond. Ligeledes Eas bolig jf. nedenfor

² Tiamat: det salte vand, havet, urmoderen

³ Lakhmu og Lakhamu: "de hårede", den første generation af guder efter Apsû og Tiamat

⁴ Anshar: himmelen

⁵ Kishar: jorden

⁶ Anu: himmelguden

⁷ Nudimmud: Andet navn for Ea, guden for visdom, magi, det underjordiske livgivende vand og kilder

⁸ Ea, se Nudimmud ovenfor

⁹ Marduk: Oprindeligt blot en babylonsk lokalgud, men kaldes altså her "Herren", den mægtigste.

Ham skabte hans far, Ea,
hans mor, Damkina¹⁰ fødte ham.

5 *[Herefter fortælles det, at Marduk vokser sig stor og får magt over vindene. Marduks magt og larm gør nogle af de andre guder urolige, hvorfor de går til Tiamat, og som hævn for drabet på Apsû får de hende til at gå mod Anshars og Eas afkom. Tiamat skaber en hær af uhyrer og dæmoner og forbereder sig til kampen. I spidsen for sin hær sætter hun Kingu, der bliver de underjordiske guders leder. Ea gennemskuer Tiamats plan, men hverken han, Anshar eller Anu formår at*
10 *gøre noget. De hidkalder derfor Marduk, der lover at kæmpe for gudernes sag. Marduk, der gøres til gudernes konge, samler sine våben og spinder et net af de syv verdensvinde. Under en drabelig tvekamp fanger Marduk Tiamat i sit net, og han sender "Den onde vind" og en dræbende pil ind i hendes gab. Efter Tiamats død indfanges Kingu og Tiamats dæmoner.]*

15 Da han havde besejret og betvunget alle sine fjender,
 tæmmet den frygtindgydende fjende som en tyr,
 havde vundet Anshars sejr over fjender hver og én,
 og opfyldt Nudimmuds ønske, helten Marduk,
 da forstærkede han sine fangne fjenders fængsel,
20 og vendte sig igen mod Tiamat, som han havde betvunget.
 Herren satte sin fod på Tiamats bryst,
 med sin skånselsløse kølle kvaste han hendes hovedskal,
 han gennemskar hendes blodårer,
 og lod Nordenvinden bringe det glade budskab.
25 Hans fædre så det og jublede af glæde,
 de sendte ham velkomstgaver, fra dem til ham.
 Herren hvilede, betragtede hendes lig,
 han delte vanskabningen for at udrette mirakler,
 han splittede hende i to som en klipfisk,
30 den ene halvdel satte han som himlens dække,
 han spændte huden ud og lod vagter holde den,
 at hendes vand ikke løb ud gav han dem som hverv.
 Han gik hen over himlen, undersøgte dens dele,
 han oprettede et modstykke til Apsû, Eas bolig,
35 Herren udmålte nøje Apsûs dimensioner,
 han grundlagde det store tempel Esharra¹¹ i dets billede.
 Det store tempel Esharra, som han byggede, er himlen,
 der lod han Anu, Enlil¹² og Ea tage bolig.

40 Han dannede stader for de store guder,
 og satte stjernerne i konstellationer som deres genbillede.

¹⁰ Damkina: Eas hustru

¹¹ Esharra: "Universets hus", navn på flere templer, bl.a. Anus tempel i Uruk

¹² Enlil: Den sumeriske stormgud

Han fastlagde året, bestemte dets inddeling,
for hver af de tolv måneder satte han tre stjerner.
Da han havde planlagt forløbet af årets dage,
grundfæstede han Neberus¹³ stade til at markere deres rettesnor,
5 så at ingen skulle fejle, ingen være sen;
og samtidig oprettede han Enlils og Eas stader.¹⁴
Han dannede porte i begge himlens sider,
satte stærke slåer til venstre og til højre,
af hendes bug gjorde han himlens bue.
10 Han lod Sin¹⁵ vise sig der, betroede ham natten,
han gav ham nattens juvel til at afmærke dagene:
"Hver måned uden ophør skal du komme frem som et diadem,
i månedens begyndelse, når du lyser over landet,
lyser du med horn for at afmærke seks dage,
15 på den syvende dag skal diademmet være halvt,
på den femtende dag skal du stå over for solen: det er månedens midte.
Så, når Shamash¹⁶ ser dig fra horisonten,
skal du aftage, vokse baglæns på rette vis.
Ved nymåne skal du nærme dig solens bane,
20 så du på den tredivte dag mødes med solen, du skal ledsage solen."

[...]

Oven på Apsû, en bolig af turkis,
25 modstykket til det Esharra, som jeg byggede over jer,
har jeg gjort hele undergrunden fast for dets grundvold.
Der vil jeg bygge et hus, min yndlingsbolig;
på den vil jeg grundlægge dets by,
jeg vil indrette mit gemak, befæste mit kongedømme.
30 Når I kommer op fra Apsû for at mødes til forsamling,
skal I dér finde herberg med plads til jer alle!
Når I kommer ned fra himmelen for at mødes til forsamling,
skal I der finde herberg med plads til jer alle!
Jeg vil kalde dets navn Babylon,¹⁷ de store guders hjem!
35 [...]

Da Marduk hørte gudernes tale,
faldt det ham ind at skabe et underværk,
han henvendte sig til Ea og talte,

¹³ *Neberu*: Sandsynligvis planeten Merkur

¹⁴ Ukendte positioner på himmelen

¹⁵ *Sin*: Måneguden

¹⁶ *Shamash*: Solguden

¹⁷ Akkadisk "Babil" – måske af "bab-ili, *Gudernes Port*

han foreslog det, som hans sind havde planlagt:
"Blod vil jeg samle, knogler vil jeg skabe,
jeg vil danne en oprejst skabning, 'menneske' skal være dens navn,
jeg vil skabe det første menneske,
5 på det skal gudernes møje lægges, så de kan hvile."

[...]

10 Ea svarede og sagde ham dette,
han fortalte ham sin plan for gudernes hvile:
"Lad én af dem [guderne] blive overgivet mig
lad ham gå til grunde, at menneskene kan skabes!
Lad de store guder forsamles,
lad synderen blive overgivet mig, lad de andre bestå!"
15 Da Marduk havde forsamlet de store guder,
anviste han høfligt, gav sine ordrer, guderne lyttede opmærksomt til hans ord;
kongen holdt en tale til Anunnaki¹⁸:
"Måtte jeres første udnævnelse af mig stå sin prøve!
Fortæl mig den hele og fulde sandhed,
20 hvem var det, der startede fejden,
der opildnede Tiamat mod os og stiftede ufred?
Lad den der hidsede til kamp blive overgivet mig,
jeg vil lade ham bøde, så I kan sidde mageligt!"
Igigi¹⁹, de store guder, svarede ham,
25 de sagde til Lugal-dimmer-ankia²⁰, gudernes konge, deres herre:
"Det var Kingu der hidsede til kamp,
der opildnede Tiamat mod os og stiftede ufred!"
De bandt ham og holdt ham frem foran Ea,
de lod ham lide sin straf og overskar hans blodkar.
30 Af hans blod skabte han mennesket,
han pålagde det gudernes arbejde og gjorde guderne fri.
Da den vise Ea havde skabt mennesket,
pålagde de det gudernes arbejde.
Dette værk er umuligt at begribe:
35 Nudimmud skabte mennesket ved Marduks snilde.

40 Den babylonske skabelsesberetning: U. & Aa. Westenholz: *Gilgamesh – Enuma Elish. Guder og mennesker i oldtidens Babylon*. Kbh. (1997), s.196ff. med enkelte rettelser efter S. Dalley: *Myths from Mesopotamia*, Oxford (1989) s.233ff.

¹⁸ Anunnaki: De jordiske og underjordiske guder

¹⁹ Igigi: De himmelske guder

²⁰ Lugal-dimmer-ankia: "konge over himmelens og jordens guder", én af Marduks ærestitler